

Istenek alkonya

Indulás az olaj utáni korszakba: spirituális kihívás

„Uram, taníts meg minket arra, hogy kevesebb olajjal tudjunk élni!” Már 2006-ban ezt az imakérést adta címül egyik, az olajválság spiritualitásáról szóló tanulmányának a francia protestáns *Frédéric de Coninck*. Coninck szociológus, professzora a hírneves Út- és Hídépítési Nemzeti Főiskolának, amely a francia állami közlekedésügy káderképzője. Az, hogy ilyen vallásos módon foglalkozott a fosszilis energiaforrások (egyszerűbben: az olaj és a gáz) utáni korszakra történő, elkerülhetetlen átállással, természetesen az ő magánügye, ha kiemelkedő foglalkozásbeli pozíciójával vetjük össze; annál kevésbé feszélyezte magát imakérésének kifejtésekor:

„Uram, bocsásd meg nekünk az energia zabolátlan használatában megmutatkozó kevélységünket! Bocsásd meg, hogy olyanok a reflexeink, mint az elkényeztetett gyereké! Uram, taníts meg minket napról napra úgy élni, hogy kevesebb olajat használjunk el! Taníts meg minket arra, hogy messzebbre nézzünk a saját utcánk végénél és autóink motorházatetőjénél! Taníts meg minket arra, hogy meg tudjuk különböztetni a lényegest a mellékestől! Juttass el minket arra, hogy gazdagságunkból napról napra tartalékoljunk egy részt azok számára, akiknek semmijük sincs! Adj nekünk együtt érző szívet – olyat, amilyen a Tiéd! És ösztönözz minket arra, hogy nap mint nap az igazság és az igazságosság szellemében imádkozzunk! Amen!”

Coninck számára az adott indítást „az igazság és az igazságosság szellemében” való imádkozásra, hogy az Egyesült Államokban pünkösdisták imatálalkozókat szerveztek benzinkutakhoz, illetve megfelelő akciókat indítottak az interneten. Micsoda Isten imádnak itt tulajdonképpen, kérdezte Coninck, ha bizonyos keresztények azt remélik, hogy az Úr ily módon fogja csökkenteni a benzin árát? „A kőolaj Istenét” talán, vagy „egy babusgató apát, aki cukorkával tömte tele minket”?

„Hegyi beszédében” már Jézus is tiltakozott az effajta imádkozás ellen (ld. Mt 5,23-24!). Coninck azt mond-

ja: „A spirituális tevékenység nem az a hely, ahol megfélemezhetünk másokhoz fűződő viszonyunk nehézségeiről. A spirituális tevékenység nem szélsőséges kikötő, ahol csak mi magunk vagyunk, egyedül Istennel, hanem olyan hely, amelynek az a rendeltetése, hogy – mielőtt arra gondolnánk, mit akarunk kérni – elgondolkodjunk másokról, és arról a rosszról, amit teszünk nekik.”

Frédéric de Coninck imája egyszerű és világos, nyelvezetét és istenképet tekintve klasszikus – egyúttal pedig tiltakozás, prófétai ellenállás a hamis istenekkel, valamint az önmagunkról, a világról és a fontos dolgokról alkotott hamis képpel szemben. Nem véletlen, hogy egy francia protestáns így beszél. Hátizsákjában korábbi üldözések történelmi tapasztalatai rejlenek, valamint a hugenotta *Marie Durand* (1715-1776) „ellenállása” (öt 38 évig tartották fogva Aigues Mortes tornyában a hite miatt), továbbá a láthatatlan, az elnyomottakkal szolidáris Istenbe vetett bizalom, illetve minden bálványtól és bálványképtől való elhatárolódás hagyománya. Ebben nem utolsósorban az a történelmi tapasztalat is beletartozik, hogy az ellenálló élet gazdag élet, és megtartja az embert.

„Uram, taníts meg minket...!” Ez a 90. zsoltár üzenete: „Taníts meg minket annak megfontolására, hogy meg kell halnunk, és így bölcsékké váljunk!” A fosszilis energiahordozók korának vége a végesség kemény tapasztalatát jelenti egész civilizációnk számára. Az olajkorszakból az olaj utáni korszakba való átmenet a feszültségekkel és ellentmondásokkal teli, kollektív gyász folyamatának felel meg. Ezek a feszültségek és ellentmondások akkor válnak érhetővé, ha *spirituálisan értelmezzük*, és az *Elisabeth Kübler-Ross* felfogása szerinti *gyászmunka* szakaszainak tartjuk őket.

Ahogy az egyéni gyász – saját életem vagy párkapcsolatom elengedése, vagy egy közeli ember elvesztése –, a kollektív gyász is ismeri a *tagadást* és az *ellenszegülést*: „Nem, nem kell aggódalmaskodnunk, még sokáig lesz kőolaj, és találékonyságunk folytán mindig sikerül majd új

előfordulásokat feltárnunk, akár az óceánok mélyén, akár az olajpalában... Nem, az éghajlatváltozás nem olyan rossz dolog, ilyesmi mindig létezett, és jól fogunk alkalmazkodni.” Vagy éppen így: „Na jó, akkor majd cseppfolyósítjuk a gázt és a szenet, és így készítünk kőolajat! És befogjuk a széndioxidot, leválasztjuk, beraktározzuk, és veszélytelenné tesszük!”

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy mindezek a technikák jelentéktelenek, vagy önmagukban rosszak lennének, de a beléjük vetett mértéktelen bizalom alighanem abból is fakad, hogy itt egy egész civilizáció tagadja meg a gyászmunkát – holott a tagadás és a *lázadás* már a gyász egy-egy szakasza, tehát már benne vagyunk a gyász folyamatában, de sokan még nem akarják bevallani ezt.

Azután *kufárkodunk*, *alkudozunk* – a gyásznak ezt a szakaszát is átéljük: Nem vonjuk kétségbe, hogy közeledik a megújuló energiák kora, de kitoljuk ennek idejét. Persze, nem kérdőjelezzük meg, hogy például Svájc ökológiai lábnyoma háromszor akkora, mint biokapacitása. Ezt egyáltalán nem vitatjuk, csak megváltoztatunk egyetlen számjegyet: Nem 2050-re akarunk odajutni, hanem 2150-re!

Létezik a gyásznak még egy jellegzetes szakasza, nevezetesen a *depresszió*: „Bármit próbálunk is még megmenteni, nincs már mit csinálni! Az emberiség elveszett, reménytelenül!”

A felszabadító gyász akkor kezdődik, amikor magunk mögött hagyjuk a tudomásul-venni-nem-akarást, a dacot, az alkudozást és a depressziót. Akkor indulhatunk el a nyitott jövőbe vezető úton. Akkor leszünk „megváltva”, belül is szabadok az életre mint ígéretre.

Keresztény szemszögből nézve a hűsvétből fakad ez a megváltó spiritualitás: legmélyebb gyökere Jézus keresztje és a feltámadása. Az egyházak egyik fontos feladata, hogy ebből a távlatból foglalkozzanak az energiakérdéssel, nem csupán etikailag és gyakorlatilag, hanem spirituálisan is.

Otto Schäfer